

Bijlage: vormelijke criteria Zakelijk Professioneel

Woordenschat

'Woordenschat' verwijst naar de lexicale variatie en het accurate gebruik van woorden en termen in de prestatie.

Om dit criterium te beoordelen, bekijkt de beoordelaar:

- *Bereik* van de woordenschat: heeft betrekking op de omvang van de woordenschat in relatie tot de taak. Een brede lexicale variatie impliceert dat de kandidaat over een ruime woordenschat beschikt, veel synoniemen beheerst. Lexicale hiaten (bv. een woord niet kennen en het omschrijven of vervangen door een minder goed synoniem) of het consequent kiezen voor algemene sjablonen (bv. 'doen' in plaats van specifieke of idiomatische werkwoorden), zijn symptomatisch voor een beperkt woordenschatbereik.
- *Gebruik* van de woordenschat: verwijst naar de mate van trefzekerheid in woordkeus. Naast accuraatheid (gebruik van juiste woorden) gaat het hier ook om specificiteit en nuance in de woordkeuze in plaats van gebruik van vooral algemene woorden. En over het al dan niet (juist) gebruiken van idioom.

De lexicale variatie is voldoende en eventuele lexicale hiaten staan de begrijpelijkheid niet in de weg.

De lexicale variatie is groot genoeg om frequente letterlijke herhalingen te voorkomen. Lexicale hiaten en fouten komen hier en daar voor, maar verhinderen de begrijpelijkheid van de tekst niet. Af en toe wordt er een synoniem gekozen dat minder goed past binnen de context (bv. 'simpel' versus 'eenvoudig').

Grammatica

Onder grammatica valt alles dat te maken heeft met woordstructuur, zinsstructuur en de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende elementen in een zin.

Om het criterium grammatica te beoordelen, bekijkt de beoordelaar de volgende grammaticale aspecten:

- congruentie (lidwoord, werkwoord, adjectief, substantief)
- werkwoordvervoeging, naamwoordverbuiging;
- gebruik hulpwerkwoorden en koppelwerkwoorden;
- woordgroepen (plaats van het adjectief, werkwoordelijke eindgroep);
- zinsstructuur (hoofd- en bijzinsvolgorde, inversie, inbedding, negatie).

Binnen de prestatie worden de meeste grammaticale constructies goed gebruikt, hoewel hier en daar fouten gemaakt worden.

Uitingen bevatten zowel eenvoudige als meer complexe grammaticale constructies en zinspatronen. Vaak voorkomende complexe constructies (bv. inversie, onderschikking) zijn meestal foutloos. Slechts zelden komt er een duidelijk aanwijsbare fout voor.

Cohesie

Het criterium 'cohesie' heeft betrekking op de vormelijke samenhang van een tekst.

Om dit criterium te beoordelen, bekijkt de beoordelaar zeker onderstaande structurerende elementen:

- taalelementen die de tekstinhoud ordenen (bv. ten eerste, vervolgens, ten slotte,...);
- verbindingswoorden en voegwoorden die de inhoudelijke verbanden binnen of tussen zinnen expliciteren (bv. verder, daarentegen, ondanks, alhoewel, en, of, maar, want, terwijl, als);
- verwijswaarden (voornaamwoorden en bijwoorden).

Daarnaast specifiek voor mondeling taalgebruik:

- herhalingen en herformuleringen (in langere prestaties) zodat de luisteraar steeds kan volgen.

De prestatie vormt een samenhangend en coherent geheel, waarbij er af en toe wel sprake is van enige 'springerigheid'.

Structurerende elementen worden doorgaans correct gebruikt en ondersteunen de coherentie van de prestatie. Af en toe wordt er echter een structurerend element verkeerd gebruikt, vergeten (waardoor de prestatie inhoudelijke sprongen kan vertonen) of overgebruikt. Verwijswoorden worden meestal juist gebruikt.

Taaltechniek

Taaltechniek is een verzamelnaam voor technische onderdelen van schriftelijk taalgebruik.

Om dit criterium te beoordelen, bekijkt de beoordelaar:

- spelling;
- interpunctie (gebruik van leestekens);
- alineagebruik;
- lay-out van de tekst.

De tekst bevat enkele onopvallende of niet storende spelfouten. Interpunctie en lay-out voldoen aan de regels.

Het leestekengebruik voldoet aan de standaardconventies. Spelling en interpunctie zijn vrijwel correct en bevatten slechts hier en daar nog kleine fouten. Indien relevant: de lay-out volgt de conventies van het genre in kwestie.

Uitspraak

Dit criterium verwijst naar de combinatie van accent, klemtoon en intonatie.

De uitspraak is duidelijk verstaanbaar en klinkt natuurlijk.

De uitspraak en intonatie zijn helder en natuurlijk, maar met een hoorbaar accent.

Vloeiendheid

Dit criterium heeft betrekking op de 'stroom' van de taal. Hoe gelijkmatiger en natuurlijker die stroom, hoe vloeiender.

Aspecten die onder vloeiendheid vallen zijn:

- tempo;
- aarzelingen en pauzes;
herstarts, herformuleringen, zelfcorrecties.

Er komen soms aarzelingen voor bij het zoeken naar de juiste formulering.

De vloeiendheid is goed, er zijn weinig merkbare of storende pauzes. De taaluitingen, ook de langere, kennen een gelijkmatig tempo.

Initiatief

Dit criterium heeft vooral betrekking op de actieve houding van de kandidaat en de mate waarin hij of zij de prestatie alleen kan dragen of dient te steunen op de examinator.

De kandidaat neemt een actieve houding aan.

De kandidaat kan de prestatie beginnen, gaande houden en beëindigen. De informatie en de vragen worden zelfstandig gebracht/gesteld. Hulp van de examinator is niet nodig.